

Accountantsverslag 2022

Gemeente West Betuwe

28 juni 2023

Aan de gemeenteraad
van de gemeente West Betuwe
Postbus 112
4190 CC Geldermalsen

Datum
28 juni 2023

Ons kenmerk
2306DBADB3/JO

Behandeld door
H.E. de Winter
088 288 0417

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente West Betuwe. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2022 van de gemeente West Betuwe.

Bij de jaarrekening 2022 van de gemeente West Betuwe hebben wij een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en voor rechtmatigheid verstrekt.

De jaarrekening 2022 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe. Bij deze jaarrekening hebben **wij een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid voor rechtmatigheid verstrekt.**

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 23 september 2022 en met ons auditplan, dat op 8 november 2022 is besproken in uw auditcommissie.

De hebben onze controlebevindingen afgestemd met uw portefeuillehouder financiën, de directie, de concercontroller, en de betrokken medewerkers van de afdeling Financiën.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. R.M.J. van Vugt RA

Op alle opdrachten verricht door Deloitte, behoudens M&A Diensten, zijn de Algemene Voorwaarden Dienstverlening Deloitte Nederland, januari 2020 gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24362837 van toepassing.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is een zogenoemde affiliate van Deloitte NSE LLP en maakt onderdeel uit van het internationale netwerk van Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Inhoudsopgave

<u>Bestuurlijke samenvatting</u>	4
• <u>Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen</u>	5
• <u>Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring</u>	8
<u>Bevindingen jaarrekening</u>	10
• <u>De financiële positie van uw gemeente</u>	11
• <u>Belangrijkste bevindingen uit onze controle</u>	16
<u>Interne beheersing</u>	23
• <u>Belangrijkste bevindingen inzake de interne beheersing</u>	24
<u>Overige aangelegenheden</u>	25
• <u>Overige aangelegenheden</u>	26
<u>Bijlagen</u>	27
• <u>Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen</u>	28
• <u>Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle</u>	29
• <u>Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen</u>	30
• <u>Bijlage B1 - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2022</u>	31
• <u>Bijlage B2 - Bevindingen controle SiSa-bijlage Tozo 2022</u>	34
• <u>Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging</u>	35

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid en rechtmatigheid

- Wij hebben **een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid voor rechtmatigheid verstrekt.**
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 1,8 miljoen, respectievelijk € 5,4 miljoen.

Welke verbeteringen zien wij?

Wij zien dat uw gemeente de volgende verbeteringen heeft gerealiseerd:

- De accountantscontrole van de jaarstukken 2022 is prima verlopen. Ten opzichte van vorig boekjaar zijn er forse stappen gezet in de samenstelling van het opsteldossier door de Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe (BWB) en het beschikken over sluitende specificaties van de financiële tussenrekeningen.

Belangrijke aandachtspunten

Wij signaleren de volgende aandachtspunten:

- Uw gemeente heeft te maken met een toenemend aantal SiSa-regelingen (landelijk beeld). De omvang van deze regelingen en subsidies neemt naar verwachting in de komende jaren nog verder toe. Naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole zijn er diverse correcties doorgevoerd op de posten die samenhangen met deze regelingen en subsidies. Wij concluderen derhalve dat het verwerken van de baten die samenhangen met deze regelingen en subsidies een specifiek aandachtspunt vormt voor 2022 e.v., en adviseren de gemeente West Betuwe om de interne beheersing hier op een passende wijze verder te verbeteren.

Financiële positie

- De financiële positie ultimo 2022 is licht verbeterd ten opzichte van 2021.
- Uw gemeente heeft in 2022 ook de risico's betrokken bij het bepalen van het weerstandsvermogen. De onderkende risico's zijn ten opzichte van het vorig boekjaar afgenomen tot € 27,5 miljoen (2021: €29,5 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2022 bedraagt € 27,0 miljoen (2021: € 33,8 miljoen). Deze is lager dan de door de gemeente West Betuwe onderkende en aanwezige risico's.
- Uw jaarrekening toont wat betreft de baten en lasten een verschil tussen de begroting en de realisatie, en sluit met voordelig gerealiseerd saldo 2022, ad € 1,8 miljoen (2021 voordelig € 13,5 miljoen). Van dit nadelige resultaat was voordelig € 119.000 voorzien na de laatste begrotingswijziging over 2022. Belangrijke afwijkingen tussen de begroting en de realisatie in 2022 zijn nader toegelicht vanaf pag. 7 van de jaarstukken.

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Interne beheersing (vervolg)

- Op basis van de interim-controle 2022 hebben wij tekortkomingen geïdentificeerd in de interne-beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving. In het voorliggende accountantsverslag vindt u onze bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole.
- Op grond van artikel 2:393 lid 4 van het Burgerlijk Wetboek dienen wij de bevindingen te rapporteren met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze conclusie is dat er sprake is van tekortkomingen die van invloed zijn op de wijze waarop de jaarrekeningcontrole wordt verricht. Naar aanleiding van onze bevindingen hebben wij geconstateerd dat wij voor onze werkzaamheden niet kunnen steunen op de IT-beheersmaatregelen. Wij hebben daarom (extra) gegevensgerichte controlewerkzaamheden verricht, waaronder detailcontroles. Hierbij zijn geen afwijkingen geconstateerd.

Kwaliteit verslaggeving

Tijdens de controle hebben wij het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingsvraagstukken geëvalueerd. Hierbij valt te denken aan het proces om tot schattingen te komen, zoals bij de grondexploitatie en de voorzieningen.

Bij die processen waarbij wij dat nodig achtten, hebben wij specialisten betrokken. Dit betrof de controle van de WNT-verantwoording.

Grondexploitatie

- Voor de grondexploitatie hebben wij het proces, de dossiervorming en de onderbouwingen beoordeeld waarop het management de geactualiseerde schattingen heeft gebaseerd. Wij hebben onder andere de realisatie en de geactualiseerde schattingen ultimo 2022 versus de schattingen in de jaarrekening 2021 geanalyseerd ('backtesting'). Wij zijn van mening dat de waardering van de grondexploitatie op basis van de hiervoor beschreven werkzaamheden en bevindingen juist is en consistent is met voorgaand jaar.

Sociaal domein

- De financiële impact van het coronavirus op het sociaal domein is beperkt. De gemeente heeft tijdig en voldoende beheersmaatregelen getroffen waarmee het de financiële effecten van corona voor het sociaal domein over 2022 tot een minimum heeft beperkt.
- Net als voorgaand boekjaar hebben wij bij de controle van de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), door het ontbreken van voldoende en geschikte controle-informatie, een onzekerheid geconstateerd. Deze onzekerheid bedraagt voor de WMO en voor de Jeugdwet € 0,9 miljoen.

Bestuurlijke samenvatting

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Naleving van de Europese aanbestedingsregels

Wij hebben voor € 0,8 miljoen bevindingen geconstateerd die meewegen in ons rechtmatigheidsoordeel.

Begrotingsrechtmatigheid

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van de overschrijdingen naar de analyse van de begrotingsrechtmatigheid, zoals opgenomen in het hoofdstuk 'Toetsingskader begrotingsrechtmatigheid' in de jaarrekening. Hiermee legt het college verantwoording af over de rechtmatigheid van de lasten over 2022. Er zijn geen lastenoverschrijdingen geconstateerd die formeel als onrechtmatig dienen te worden aangemerkt en die meewegen in ons rechtmatigheidsoordeel.

Frauderisicoanalyse

Wij hebben dit jaar tijdens onze frauderisicoanalyse gebruikgemaakt van uw frauderisicoanalyse. Het opstellen van een frauderisicoanalyse draagt bij aan de bewustwording met betrekking tot de (fraude)risico's die bij de gemeente West Betuwe worden onderkend.

Wij hebben vastgesteld dat u op een adequate wijze opvolging geeft aan integriteitsmeldingen. Tijdens onze controle over 2022 zijn door ons geen fraudegevallen geconstateerd.

Bestuurlijke samenvatting

Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2022. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- Het normenkader 2022, dat 13 december 2022 is vastgesteld door het college en ter kennisgeving is aangeboden aan de gemeenteraad.

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2022 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Toelichting uitgebreide controleverklaring

De controleverklaring bij de jaarrekening heeft een belangrijke maatschappelijke functie. Daarin geeft de accountant namelijk weer of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de resultaten en financiële positie, en of de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Gebruikers van jaarrekeningen hebben aangegeven behoefte te hebben aan meer inzicht in de door de accountant ter zake uitgevoerde werkzaamheden. Dit heeft in combinatie met een wijziging van de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standdaarden (de voorschriften voor het uitvoeren van een accountantscontrole) geresulteerd in een uitgebreidere tekst van de controleverklaring bij uw jaarrekening 2022. Hierin doen wij in het hoofdstuk 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel' aanvullend verslag over onze controleaanpak voor frauderisico's, naleving van wet- en regelgeving, en de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Bij de jaarrekening 2022 van de gemeente West Betuwe hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente West Betuwe uitgevoerd en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Wij hebben niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot het vermogen en het resultaat

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze minimumdrempel, die van invloed zijn op het vermogen en/of het resultaat van de gemeente. Wij hebben deze niet-gecorrigeerde controleverschillen opgenomen in [Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen](#).

Wij hebben controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot rechtmatigheid

De in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2022, zijn in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2022.

Op basis van onze controlewerkzaamheden en de toelichting in de jaarrekening (hoofdstuk: 'Rechtmatigheid') constateren wij dat de begrotingsoverschrijdingen niet meewegen in ons rechtmatigheidsoordeel.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot SiSa

Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage 2022 geconstateerd.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel, die van invloed zijn op de WNT. Voor de controle van de WNT hebben wij onze interne specialisten ingezet.

Er zijn geen belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van uw gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting op de jaarrekening 2022, onder 'Grondslagen'.

Wij hebben het door het college en het ambtelijk management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsvraagstukken en de toegepaste inschattingen goed onderbouwd en redelijk zijn, en consistent zijn gebruikt.

Bestuurlijke samenvatting

Onze belangrijkste conclusies als basis voor de controleverklaring

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente West Betuwe

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de member firms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectievelijke zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging is te vinden in [Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging](#).

De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening 2022.

De grondslagen zijn toegepast met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. De grondslagen zijn aanvaardbaar.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.

De jaarstukken 2022 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2022 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2022 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten met toelichting en de SiSa-bijlage).

De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over onder andere weerstandsvermogen en risicobeheersing, bedrijfsvoering en verbonden partijen) het jaarverslag.

Op basis van de Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van het college van burgemeester en wethouders in het jaarverslag, en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken, verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.

Bevindingen jaarrekening

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

De vermogenspositie van uw gemeente is verbeterd

Het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. In 2021 is dit incidenteel echter wel gebeurd, door het [omzetten van de voorziening groot onderhoud](#) naar een bestemmingsreserve, wegens het ontbreken van toereikende controle-informatie. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten over het boekjaar 2022 bedraagt € 2,1 miljoen voordelig. Per saldo is tussentijds € 0,3 miljoen aan de reserves toegevoegd, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2022 circa € 1,8 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2022 circa 55 % van het balanstotaal (ultimo 2021: 52 % van het balanstotaal) en is verbeterd ten opzichte van 2021.

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten, plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in reserves gedurende het boekjaar. Deze mutaties in reserves vinden plaats op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van eerdere politieke besluitvorming.

Wat het voorgaande concreet betekent voor uw gemeente, hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

Eigen vermogen (x € 1 miljoen)	2022	2021	2020	2019
Eigen vermogen per 1 januari	109,5	101,1	78,7	73,6
Tussentijdse resultaatbestemming	0,3	16,2	-/- 15,0	0,1
Gerealiseerd resultaat	1,8	13,5	7,4	5
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	2,1	-/- 2,7	22,4	-/- 4,9
Directe vermogensmutatie		11,1		
Eigen vermogen per 31 december	111,6	109,5	101,1	78,7

Exploitatieresultaat (x € 1 miljoen)

Totale baten	159,7
Totale lasten	-/- 157,6
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	2,1
Af: stortingen in reserves	-/- 22,8
Bij: onttrekkingen aan reserves	22,5
Saldo mutaties reserves	0,3
Gerealiseerd resultaat	1,8

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

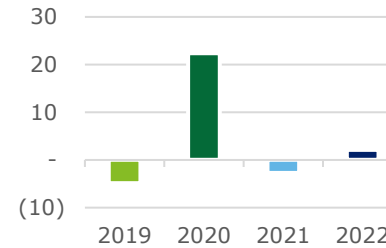
Het overzicht van baten en lasten over het boekjaar 2022 laat een voordelig gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van € 2,1 miljoen zien, ten opzichte van een begroot nadelig saldo van € 14,2 miljoen (begroting na wijziging). De jaarrekening 2022 sluit – na verwerking van de mutaties in reserves – met een voordelig gerealiseerd resultaat van circa € 1,8 miljoen. Van dit voordelige resultaat was voorzien nadelig € 0,1 mln. na de laatste begrotingswijziging 2022.

In de programmaverantwoording geeft het college per programma op hoofdlijnen een verklaring voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. De gemeente heeft de belangrijkste verschillen toegelicht en heeft de financiële impact ervan in kaart gebracht. Belangrijke afwijkingen tussen het begrote en het gerealiseerde resultaat 2022 zijn:

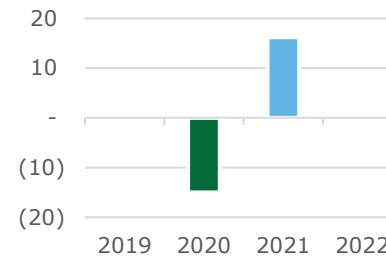
- Verkeer, Vervoer en Waterstaat.
- Sport, Cultuur en Recreatie.
- volkshuisvesting., Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing.
- Financiering.

In de paragraaf [Begrotingsrechtmatigheid](#) van onze rapportage gaan wij nader in op de verschillen tussen de begrote en de werkelijke lasten in het kader van de begrotingsrechtmatigheid.

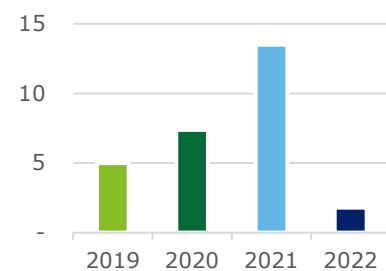
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten
(x € 1 miljoen)

Mutaties in reserves
(x € 1 miljoen)

Gerealiseerd resultaat
(x € 1 miljoen)

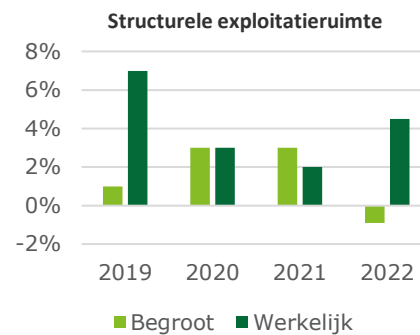
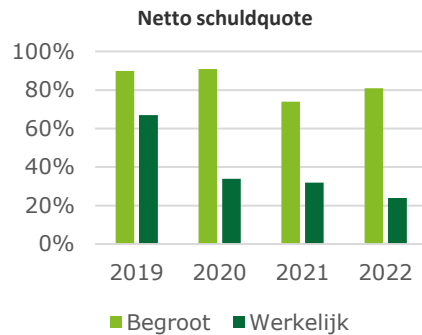
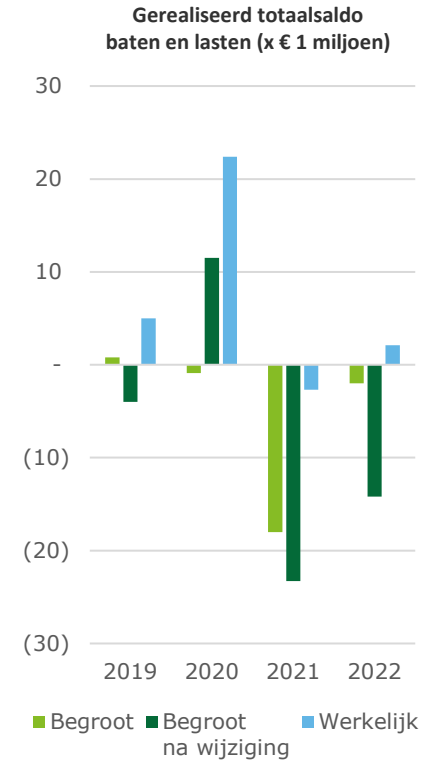
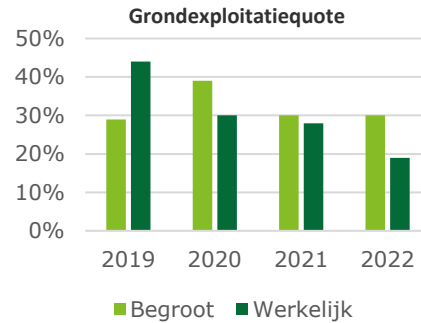
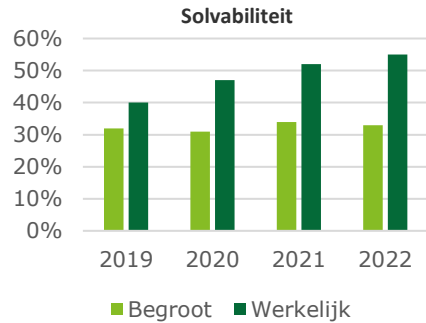

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Kengetallen voor de gemeente West Betuwe (begroot en werkelijk over de periode 2019-2022)

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Voorspellende waarde van uw begroting

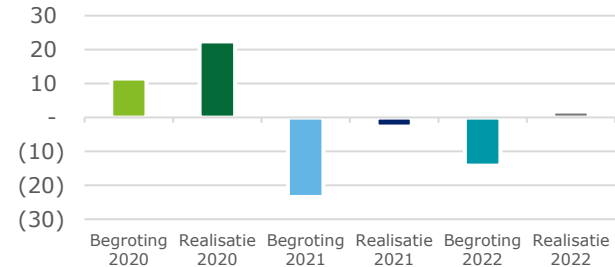
De jaarrekening 2022 sluit met een voordelig gerealiseerd resultaat van circa € 1,8 miljoen.

De begroting is voor uw gemeente een belangrijk sturingsinstrument. Het is een kaderstellend document waarmee de gemeenteraad de financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college zijn beleid en doelen kan realiseren.

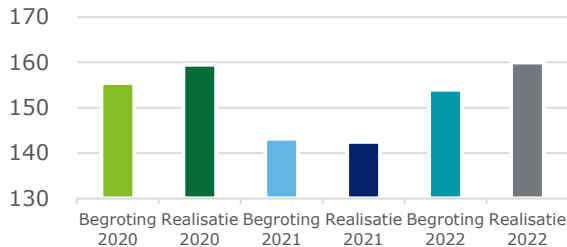
De gemeenteraad heeft de focus gelegd op het realiseren van de gestelde doelen. De realiteit hiervan is echter niet altijd in balans met de beschikbare capaciteit en mogelijkheden. Hiermee is de begroting meer gebaseerd op uw politiek-bestuurlijke ambities dan op datgene wat uw gemeente daadwerkelijk met de beschikbare middelen en capaciteit kan realiseren. Dit is in uw organisatie o.a. zichtbaar bij het realiseren van het investeringsvolume, waaronder de investeringen in de openbare ruimte. Zo was er in de programmabegroting initieel voor jaarschijf 2022 een investeringsvolume geraamd ad € 1 miljoen en de werkelijke bestedingen € 4 miljoen. De voornaamste verklaring voor deze onderbesteding betreft een vertraging in de uitvoering. Het restant investeringsbudget bedraagt circa € 65,1 miljoen. Zie bijlage 1 van de jaarstukken; de staat van restantkredieten

Ook op de programma's zien wij in de verschillenverklaring dat bepaalde activiteiten (nog) niet uitgevoerd konden worden in 2022, waardoor de lasten lager uitvallen. Uw organisatie is zich bewust van deze problematiek. In dit licht adviseren wij u dit nader te onderzoeken en eventueel maatregelen te nemen om de voorspellende waarde van de begroting van zowel de investeringen als de baten en lasten en de uitvoeringskracht ervan dichterbij elkaar te brengen.

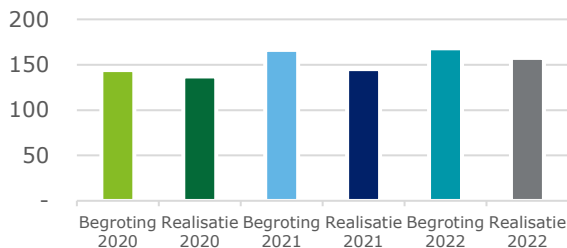
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten | Begroting vs realisatie (x € 1 miljoen)

Baten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves) (x € 1 miljoen)

Lasten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves) (x € 1 miljoen)

De financiële positie van uw gemeente

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Het weerstandsvermogen is afgenomen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de door de gemeente geschatte risico's. Beide zijn gemuteerd in 2022; de ratio weerstandsvermogen is van 1,09 (2021) afgenomen naar 0,98 in 2022.

Beschikbare weerstandscapaciteit

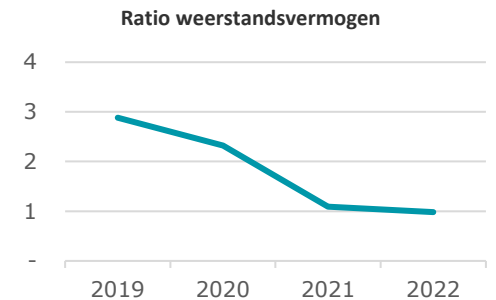
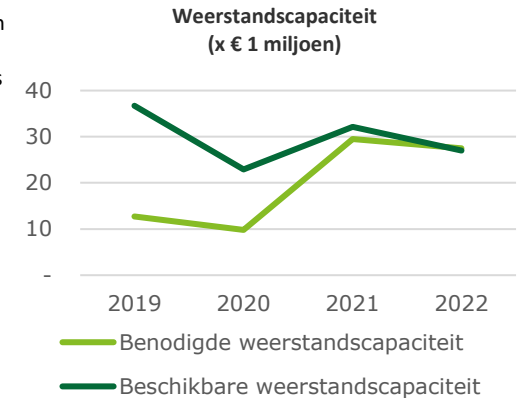
De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 27,0 miljoen (2021: € 32,1 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit is toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar.

Benodigde weerstandscapaciteit

De inventarisatie van risico's – die in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag is opgenomen – geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een schatting van de kans dat het geïdentificeerde risico zich voordoet, om daarmee de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij geeft het college een doorlopend inzicht in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en is vermeld welke risico's zijn vervallen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook is een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de belangrijkste risico's.

Uw gemeente heeft op basis van deze risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Het berekende bedrag voor specifieke risico's bedraagt € 27,5 miljoen (2021: € 29,5 miljoen).

Ten opzichte van 2021 is hiermee sprake van een afname van de gekwantificeerde risico's met € 2,0 miljoen. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de risico's van een stijgende inflatie, een stijgende rente, en onzekerheid over de wijze waarop de gelden uit het gemeentefonds wordt herverdeeld, naast de mate waarin het ombuigingsvraagstuk inzake het sociaal domein uit het herstelplan gerealiseerd kan worden.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

De voorraad onderhanden werk

De balanspost met de belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitatie). Deze balanspost is niet alleen vanwege het saldo ultimo 2022 ad € 26,5 miljoen relevant voor de accountantscontrole, maar ook door de schattingen die een rol spelen bij het ramen van de in 2023 e.v. nog te realiseren baten ad € 90,2 miljoen en lasten ad € 66,8 miljoen. De nog te realiseren baten en lasten vormen samen met de boekwaarde de basis voor de waardering in de jaarrekening, oftewel het verwachte resultaat bij het afsluiten van de projecten. Dit leidt tot een voorziening indien het college verwacht dat het project verlieslatend is, en tot (tussentijdse) winst-neming bij een verwachte winst. Voor de waardering van de grondexploitatie dient de gemeente per individueel project te bepalen of de gemeente de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar beste schatting, terugverdient. Ultimo 2023 gaat het om negen individuele projecten.

De gemeente West Betuwe schat ultimo 2022 in dat de totale omvang van de niet terug te verdienen kosten op de gehele grondexploitatie circa € 22,4 miljoen bedraagt (2021: € 19,1 miljoen). Hiervoor is een voorziening getroffen. Deze voorziening is voor een bedrag van € 22,4 miljoen in mindering gebracht op de bouwgronden in exploitatie. Het resterende deel van de verliesvoorziening is aan de passivazijde van de balans gepresenteerd. Dit is in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording.

Het controleproces voor de waardering van de voorraad onderhanden werk

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvrage in de gemeente?
- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen, en dus van grond, hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen in een grote vraag naar woningen en grond, waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkelt. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- **Plankosten:** door de toenemende vraag naar woningen, en dus naar bouwcapaciteit, is sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij horende prijsontwikkelingen?
- **Parameters:** zijn de parameters voor kosten- en opbrengstenstijgingen opportuun, beredeneerd vanuit de huidige situatie en op basis van de best mogelijke inschatting van de toekomstige ontwikkeling van de grondprijzen en de plankosten?

De 5 P's vormen de basis voor het actualiseren van de grondexploitaties zoals opgenomen in uw paragraaf 'Grondbeleid'.

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor het actualiseren van de grondexploitaties – vooral de uitgangspunten voor de planning (fasering), de programmering en het prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijgingen en de gehanteerde rekenrente (rente-omslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, of ze onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op een passende wijze weerspiegelen, met andere woorden: is er sprake van consistentie met de algemene economische omgeving en met de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

De grondexploitaties zijn door het college in het kader van de jaarrekening 2022 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd), en waar nodig zijn de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening noodzakelijk is.

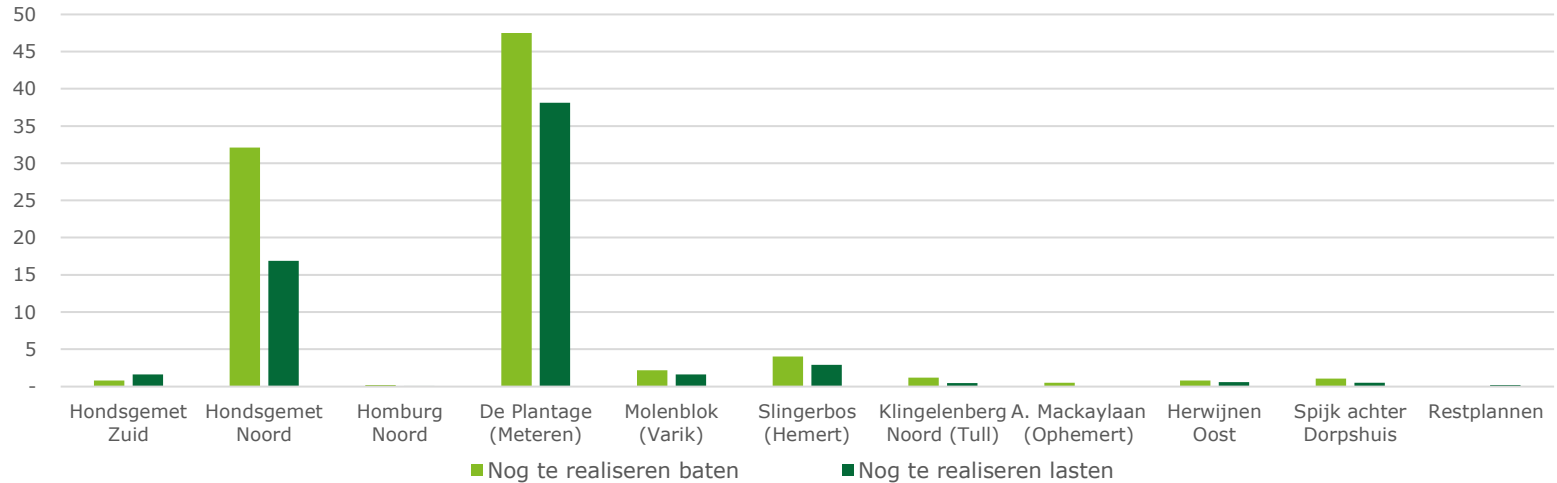

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

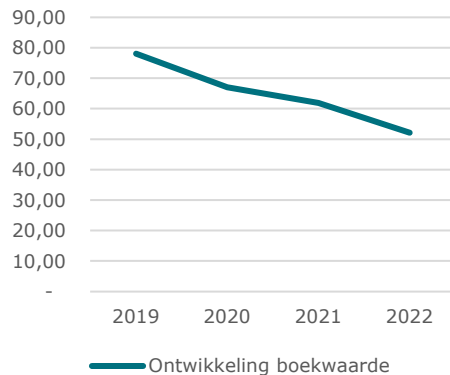
Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Overzicht nog te realiseren baten en lasten per project (x € 1 miljoen)

Totale boekwaarde bouwgronden in exploitatie (x € 1 miljoen)

Uit deze figuren blijkt dat de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie in 2022 is afgenomen.

De belangrijkste oorzaak hiervan zijn de in 2022 gedane verkopen ad € 15,2 miljoen (project De Plantage € 11,4 miljoen) en gedane investeringen voor de diverse complexen ad € 5,2 miljoen.

Tussentijdse winstneming

In juli 2019 heeft de commissie BBV de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' gepubliceerd. Hierin is opgenomen dat gemeente voor tussentijdse winstneming de 'Percentage Of Completion methode' (POC-methode) moeten toepassen. Hierbij geldt dat gemeenten, indien aan een aantal voorwaarden is voldaan, tussentijds winst moeten nemen.

Voor het toepassen van de POC-methode is het van belang dat uw gemeente het resultaat betrouwbaar kan schatten. Ook moet er sprake zijn van verkochte grond en van gerealiseerde kosten.

Op grond van de POC-methode heeft uw gemeente in het boekjaar 2022 voor € 0,353 miljoen tussentijdse winst genomen op de grondexploitatie (2021: € 0,455 miljoen).

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Vorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Belangrijkste bevindingen inzake waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat, en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier bijvoorbeeld al contracten of overeenkomsten aan ten grondslag of niet).

Naast de hiervoor genoemde elementen spelen bij de risicoclassificatie van de individuele projecten ook de aard van het project, de programmering en de doorlooptijd een belangrijke rol. Zo zorgt binnenstedelijke herstructurering normaliter voor een grotere complexiteit, doordat de gemeente de bestaande ruimte herontwikkelt. Dit type projecten is (financieel gezien) gevoeliger voor risico's dan volledig nieuw uit te leggen locaties. Een langere doorlooptijd van de projecten zorgt daarnaast voor een hoger risicoprofiel, doordat de schatting van de kosten en opbrengsten van de projecten subjectiever is naarmate de doorlooptijd toeneemt.

Op grond van onze risicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat de grondexploitaties De Plantage en Hondsgemet Noord de belangrijkste projecten zijn binnen uw gemeente. Op deze projecten dienen nog veel kosten en opbrengsten te worden gerealiseerd, met als gevolg dat de schattingsonzekerheid hierbij groter is.

Wat betreft de projecten hebben wij de aannemelijkheid van de nog te realiseren kosten en opbrengsten getoetst en is tevens de getroffen verliesvoorziening of de verantwoorde (tussentijdse) winstneming gecontroleerd.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2022 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt

Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de in de grondexploitaties gehanteerde uitgangspunten.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2022 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt.

Verder merken wij volledigheidshalve op dat wij voor de waardering van de grondexploitatie per 31 december 2022 de per die datum vastgestelde projectkaders en genomen besluiten hebben betrokken bij de controle van de waardering. Er is geen rekening gehouden met de effecten van eventuele toekomstige, nog vast te stellen, ambities van uw gemeente.

Overige relevante bevindingen

De factor rente is een belangrijke parameter bij de berekening van planuitkomsten.

In juli 2019 heeft de commissie BBV de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' gepubliceerd. Hierin zijn ook richtlijnen opgenomen omtrent de te hanteren parameter rente. Voorschrift is dat over de hele looptijd een "robust rente %" moet worden gehanteerd. Uw gemeente heeft aan deze richtlijn niet geheel voldaan.

De gehanteerde rente percentages bedragen 1,5% over de eerste 3 jaren en vervolgens is rekening gehouden met 1,7% rente per jaar. Daar de gehanteerde rente percentage's laag zijn is de eventuele afwijking niet materieel.

Wij adviseren u om bij volgende berekeningen rekening te houden met de BBV richtlijn.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Begrotingsrechtmatigheid

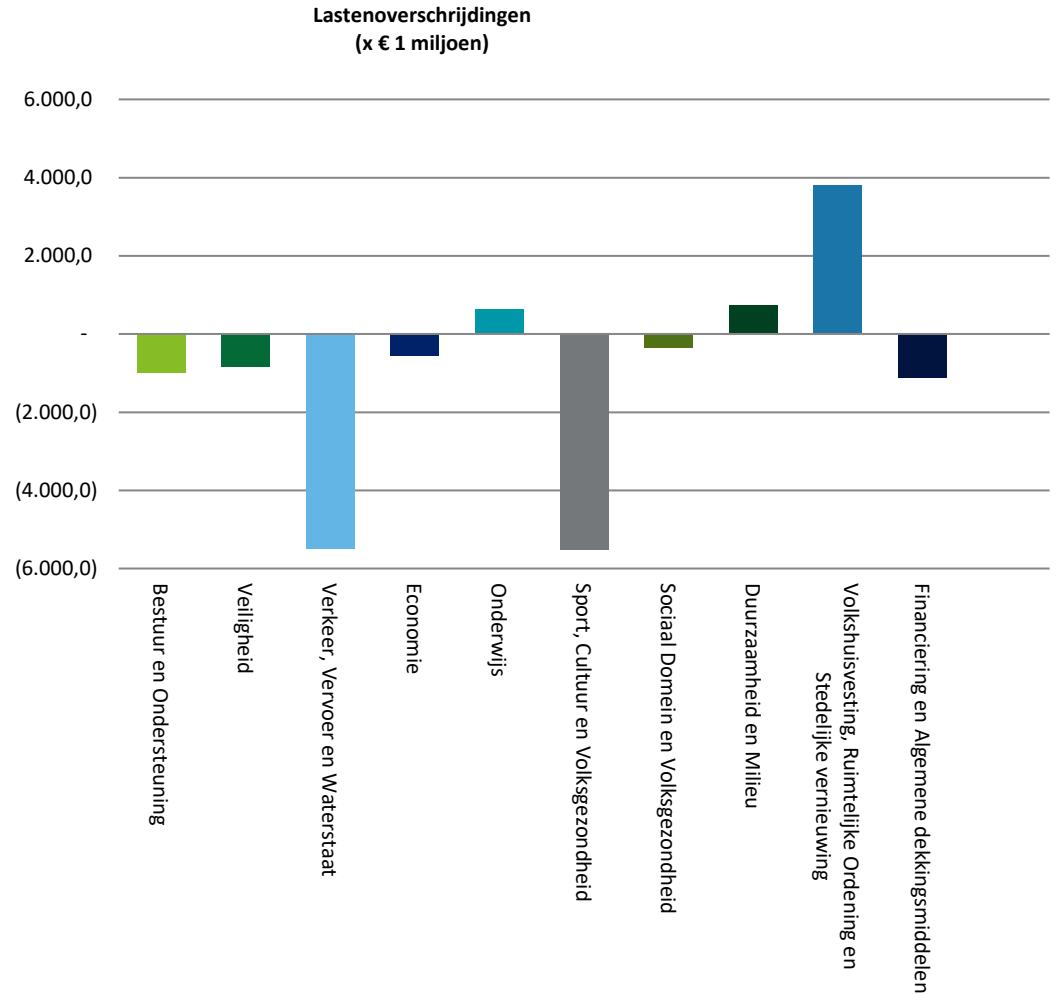
Begrotingsoverschrijdingen zijn adequaat toegelicht in de jaarrekening

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2022, hebben wij een controle uitgevoerd op de begrotingsrechtmatigheid. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt met het vaststellen van de begroting en via de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de lasten binnen de begroting blijven en dat het college belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig meldt aan de gemeenteraad, zodat deze hierover tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat het college inbreuk maakt op het budgetrecht van de gemeenteraad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV. Het overschrijden van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft door de accountant niet in alle gevallen te worden meegewogen in zijn rechtmatigheidsoordeel. De kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen en zijn in te delen in de categorieën zoals genoemd in de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moeten wij kijken naar de lastenoverschrijdingen per programma. Wij hebben in de figuur hiernaast de programma's met lastenoverschrijdingen opgenomen.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Begrotingsrechtmatigheid

Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van en toelichting op deze overschrijdingen naar de analyse begrotingsrechtmatigheid zoals opgenomen in het hoofdstuk 'Toetsingskader begrotingsrechtmatigheid' in de jaarrekening. Hiermee legt het college aan de gemeenteraad verantwoording af over de begrotingsrechtmatigheid van de lasten over 2022.

De geconstateerde kostenoverschrijdingen wegen echter, gezien de aard en oorzaak van deze overschrijdingen, niet mee in ons rechtmatigheids-oordeel. De overschrijdingen hebben dan ook geen gevolgen voor de strekking van het rechtmatigheidsoordeel in de controleverklaring.

Kredietoverschrijdingen

Kredietoverschrijdingen vereisen conform de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV – vergelijkbaar met de kostenoverschrijdingen in het overzicht van baten en lasten – autorisatie van de gemeenteraad. Indien een overschrijding niet door de raad is geautoriseerd, is deze strikt genomen onrechtmatig. Afspraken hierover tussen de gemeenteraad en het college kunnen nader worden vastgelegd in de financiële verordening ex art. 212 Gemeentewet.

Wij hebben geen kredietoverschrijdingen geconstateerd.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

In het kader van onze controle vragen wij u jaarlijks om inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten als gevolg van fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat er sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen, die wij vervolgens doorspreken met uw HRM-medewerker, die tevens optreedt als vertrouwenspersoon. Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd.

Onze conclusie is voorts dat uw gemeente op een adequate wijze opvolging geeft aan geïdentificeerde integriteitskwesaties, en dat zij hierover tijdig met ons in contact treedt.

Naleving van de Europese aanbestedingsregels

Uw gemeente voert in het kader van de controle op de naleving van de Europese aanbestedingsregels jaarlijks een uitgebreide 'spendanalyse' uit, die in samenspraak met ons tot stand komt, en waarbij de organisatie voorbereidende werkzaamheden uitvoert op basis van onze selecties.

Wij hebben bevindingen geconstateerd bij enkele inkoopdossiers die meewegen in ons rechtmatigheidsoordeel. De totale Europese aanbestedingsfout bedraagt € 0,8 miljoen.

In overeenstemming met uw interne controle constateren wij dat het verkrijgen van documentatie die de rechtmatigheid van de inkopen onderbouwt soms moeizaam verloopt. Wij hebben in aanvulling hierop zelfstandig controlewerkzaamheden verricht op de Europese aanbestedingsregels, en komen daarbij tot dezelfde conclusie.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Overige bevindingen

Sociaal domein | WMO / Jeugd

De uitvoering van de voorzieningen die in het kader van de WMO en Jeugd verstrekt worden aan cliënten, heeft uw gemeente volledig in eigen beheer. Uw gemeente is voor het getrouw en rechtmatig kunnen verantwoorden van lasten afhankelijk van de gecontroleerde productieverantwoordingen en/of bestuursverklaringen.

Bij de WMO en Jeugdzorg is sprake van een onzekerheid ten aanzien van de rechtmatigheid en getrouwheid van de verantwoorde lasten. Deze onzekerheid wordt veroorzaakt wegens het ontbreken van controleverklaringen bij de productieverantwoordingen. Landelijk is bepaald dat zorgaanbieders met een productie van < € 125.000 kunnen volstaan met een bestuursverklaring en geen controleverklaringen dienen te overleggen.

Deze totale onzekerheid bedraagt circa € 0,9 miljoen.

Interne beheersing

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen inzake de interne beheersing op basis van de controle van het boekjaar 2022

Managementletter 2022, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2022 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De belangrijkste observaties naar aanleiding van de interim-controle hebben wij opgenomen in de boardletter van 16 juni 2023.

Tegelijkertijd zien wij dat er moet worden doorgepakt om deze grote dossiers ook daadwerkelijk te kunnen afwikkelen. De opgave blijft namelijk, mede in verband met de andere actualiteiten, zoals de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording, de Omgevingswet en de COVID-19-situatie, onverminderd groot.

Voor zover het opvolgen en/of onze controle ervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Betrouwbaarheid en continuïteit geautomatiseerde gegevensverwerking

Op grond van artikel 2:393 lid 4 van het Burgerlijk Wetboek dienen wij de bevindingen te rapporteren met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze conclusie is dat er sprake is van tekortkomingen die van invloed zijn op de wijze van uitvoeren van de jaarrekeningcontrole.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen gaan over de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

De IT-omgeving en een adequate opzet en werking daarvan nemen binnen uw organisatie een steeds dominantere plaats in met het oog op een betrouwbare geautomatiseerde gegevensverwerking. Daarmee krijgt de IT ook een dominantere positie in onze controleaanpak en -uitvoering.

Voor het boekjaar 2022 hebben wij nog niet kunnen steunen op de effectiviteit van de algemene IT-controls en applicatiecontrols in het kader van de jaarrekeningcontrole.

Over het verbeteren van de interne beheersingsmaatregelen in uw geautomatiseerde omgeving, zullen wij in de loop van het volgende boekjaar met uw organisatie in gesprek gaan zodat deze op een adequate wijze geïmplementeerd kunnen worden.

Overige aangelegenheden

Overige aangelegenheden

Samenvatting overige aangelegenheden en bepaalde vereiste communicaties

Onze communicatie met het management

Wij hebben het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Wij hebben van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Geen meningsverschil met het college en het ambtelijk management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen tijdens het uitvoeren van onze controle.

Naar onze mening is ons bij het uitvoeren van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bijlagen

Bijlage A1 – Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van niet-gecorrigeerde controleverschillen, groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000.

Aard van de controleverschillen	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.	N.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode		
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout: Onrechtmatig verstrekking inzake reductie energieverbruik	€ 0 miljoen	€ 0 miljoen
Rechtmatigheidsfout is per saldo ook een getrouwheidsfout	€ 0	€ 0
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	€ 0 miljoen	€ 0 miljoen
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten	€ 0	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding, Fido, etc.)	€ 0,8 miljoen	€ 0
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	€ 0	€ 0
Overige rechtmatigheidsfouten	€ 0	
Totaal rechtmatigheidsfouten	€ 0,8 miljoen	€ 0 miljoen

- Het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid is opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018, het Addendum Kadernota rechtmatigheid 2022 en het normenkader rechtmatigheid 2022, dat op 13 december 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad.
- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Bijlage A2 – Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de onzekerheden in de controle, groter dan de rapporteringstolerantie van € 100.000.

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheid rechtmatigheid betreft tevens getrouwheid	€ 0,9 miljoen	€ 0,9 miljoen
Onzekerheid rechtmatigheid is per saldo ook een onzekerheid inzake getrouwheid	€ 0	€ 0
(Sub)totaal onzekerheden in de getrouwheidscontrole	€ 0,9 miljoen	€ 0,9 miljoen
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid	€ 0	€ 0
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding, Fido, etc.)	€ 0	€ 0
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	€ 0	€ 0
Overige onzekerheden inzake rechtmatigheid	€ 0	€ 0
Totaal onzekerheden in de rechtmatigheidscontrole	€ 0,9 miljoen	€ 0,9 miljoen

- Het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid is opgenomen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018, het Addendum Kadernota rechtmatigheid 2022 en het normenkader rechtmatigheid 2022, dat op 16 december 2022 is vastgesteld door de gemeenteraad.
- Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Bijlage A3 – Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren, om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening.

De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
N.v.t.		

Bijlage B1 – Bevindingen controle SiSa-bijlage 2022

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheids- en rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2022, alsook de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen.

De strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening is als volgt:

- Getrouwheidsoordeel: goedkeurend
- Rechtmatigheidsoordeel: goedkeurend

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of er, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

SiSa-code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
JenV A13	Specifieke uitkering Regeling specifieke naleving controle op coronatoegangsbewijzen	Nee	€ 0	N.v.t.
JenV A16	Specifieke uitkering Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Nee	€ 0	N.v.t.
JenV A18B	Specifieke uitkering Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)	Nee	€ 0	N.v.t.
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek (deel 2)	Nee	€ 0	N.v.t.
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Nee	€ 0	N.v.t.
BZK C43	Regeling specifieke uitkering regeling reductieve energiegebruik woningen	Nee	€ 0	N.v.t.
BZK C55	Specifieke uitkering Aanpak energiearmoede	Nee	€ 0	N.v.t.
BZK C56	Regeling specifieke uitkering regeling huisvesting aandachtsgroepen	Nee	€ 0	N.v.t.
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Nee	€ 0	N.v.t.
BZK C75B	Specifieke uitkering Regiodeals 3 ^e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	Nee	€ 0	N.v.t.
BZK C209	Specifieke uitkering Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Nee	€ 0	N.v.t.
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Nee	€ 0	N.v.t.
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Nee	€ 0	N.v.t.
OCW D19	Tijdelijke huisvesting ontheemden			
IenW E20	Specifieke uitkering regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2022	Nee	€ 0	N.v.t.
IenW E44	Specifieke uitkering Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	Nee	€ 0	N.v.t.
Subtotaal			€ 0	

Bijlage B1 – Bevindingen controle SiSa-bijlage 2022

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheids- en rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2022 alsook de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen.

De strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening is als volgt:

- Getrouwheidsoordeel: goedkeurend
- Rechtmatigheidsoordeel: goedkeurend

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of er, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

SiSa-code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal			€ 0	
lenW E84	Specifieke uitkering Regleing stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Nee	€ 0	N.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	Nee	€ 0	N.v.t.
SZW G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2021	Nee	€ 0	N.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022	Nee	€ 0	N.v.t.
SZW G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2021	Nee	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (Tozo)_gemeentedeel 2022	Nee	€ 0	N.v.t.
SZW G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en Tijdelijke regeling overbruggingsregeling _Totaal 2021	Nee	€ 0	N.v.t.
Subtotaal			€ 0	

Bijlage B1 – Bevindingen controle SiSa-bijlage 2022

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheids- en rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2022 alsook de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen.

De strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening is als volgt:

- Getrouwheidsoordeel: goedkeurend
- Rechtmatigheidsoordeel: goedkeurend

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of er, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

SiSa-code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal			€ 0	
SZW G10	Specifieke uitkering Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022	Nee	€ 0	N.v.t.
SZW G12	Specifieke uitkering Kwijtschelden publieke schulden SVW-domein hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire	Nee	€ 0	N.v.t.
SVZ G12A	Specifieke uitkering Kwijtschelden publieke schulden SVW-domein hersteloperatie kinderopvang toeslagaffaire_totalen	Nee	€ 0	N.v.t.
SVZ G13	Specifieke uitkering Regeling specifieke uitkering onderwijsroute	Nee	€ 0	N.v.t.
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Nee	€ 0	N.v.t.
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020–2022	Nee	€ 0	N.v.t.
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Nee	€ 0	N.v.t.
Totaal			€ 0	

Bijlage B2 – Bevindingen controle SiSa-bijlage Tozo 2022

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheids- en rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2022 alsook de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen.

De strekking van de controleverklaring bij de jaarrekening is als volgt:

- Getrouwheidsoordeel: goedkeurend
- Rechtmatigheidsoordeel: goedkeurend

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of er, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

SiSa-code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
SZW G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 2_exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 3_exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 4	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Tozo 5	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
SZW G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T	N.v.t.	€ 0	N.v.t.
Totaal			€ 0	

Bijlage C – Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente West Betuwe

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente West Betuwe in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheids-evaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad, raadscommissie of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij de gemeente West Betuwe te rouleren.

Bijlage C – Onafhankelijkheidsbevestiging

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente West Betuwe

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente West Betuwe

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte organisatie”). DTTL (hierna ook te noemen “Deloitte Global”) haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichtingen of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteit is aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belasting- en juridische diensten, consulting, financial advisory, and risk advisory diensten aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op zijn meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 345.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.